

Clëntenbrochure

preventief gezondheidsonderzoek

Nederlandse Vereniging
voor Preventief
Gezondheidsonderzoek

Inhoudsopgave

Voor wie is deze brochure?

1 Algemene informatie

Wat is een preventief gezondheidsonderzoek (PGO)?

2 Zorgvuldig afwegen en kiezen

Waarom wil je een PGO?

Weet je genoeg over de ziekte of de risicofactoren waarop je onderzoekt?

Samen beslissen

3 Betrouwbaarheid van het onderzoek

'Het is goed om te weten dat geen enkel onderzoek 100% betrouwbaar is.'

Waarvan is de betrouwbaarheid afhankelijk?

Hoe betrouwbaar is het onderzoek?

Hoe betrouwbaar is het bedrijf, de aanbieder en uitvoerder van het onderzoek?

4 De voor- en nadelen van een PGO

5 Checklist

De informatie uit deze brochure vatten we hieronder samen in een checklist. Ben je van plan om een PGO te laten doen? Lees dan onderstaande checklist nog even aandachtig door.

Vragen die je jezelf kunt stellen

Vragen die je kunt stellen aan de aanbieder van het onderzoek

Verantwoording

Wat vooraf ging

Kwaliteitsstandaard PGO en wetgeving

Van bevolkingsonderzoek naar PGO

Voor wie is deze brochure?

Je gezondheid checken kan tegenwoordig op veel manieren. Ook zonder dat je klachten hebt zodat je vervolgens actie kunt ondernemen. Denk bijvoorbeeld aan een cholesteroltest, een prostaattest of een beeldvormend onderzoek naar een specifieke aandoening die veel voorkomt bij generatiegenoten. Dit heet preventief gezondheidsonderzoek (PGO) en dat laat zien of je een ziekte hebt of een verhoogd risico op het krijgen van een ziekte.

Maar hoe werkt zo'n onderzoek? Hoe bereid je je voor? Wat zijn de voor- en nadelen? En wie kan je verder helpen als je zo'n onderzoek wilt laten uitvoeren. De antwoorden vind je in deze brochure.

Deze brochure gaat over PGO dat valt onder de categorie 2 zoals beschreven in de Wet preventief gezondheidsonderzoek (Wpgo) en waarvoor de kwaliteitsstandaard PGO NEN-8051 is ontwikkeld. Voorbeelden van PGO zijn: bloedonderzoek, bepaalde DNA onderzoeken en beeldvormende onderzoeken zoals een MRI of echografie.

De kwaliteitsstandaard PGO NEN-8051 **geldt niet** voor:

- Onderzoek dat je zelf kunt doen, dus zonder hulp van een arts/verpleegkundige/laboratorium. En waarvan je zelf de resultaten kunt aflezen, zoals bijvoorbeeld een zwangerschapstest. Deze onderzoeken vallen volgens de Wpgo onder categorie 1.
- PGO waar een vergunning voor nodig is. Deze vallen volgens de Wpgo onder categorie 3.
- Onderzoek dat onderdeel is van het Nationaal Programma Bevolkingsonderzoek.

Hoe gaat het met mij?

Algemene informatie

Wat is een PGO?

Een PGO is een (geneeskundig) gezondheidsonderzoek, dat bedrijfsmatig of beroepsmatig wordt aangeboden en uitgevoerd. Je hoeft hiervoor geen concrete gezondheidsklacht of indicatie voor een gezondheidsrisico of -probleem te hebben.

Waarom een PGO?

Het doel van een PGO is het vroegtijdig ontdekken of iemand een aandoening heeft of kan krijgen. Het kan ook kenmerken aan het licht brengen die de kans op een ziekte vergroten (ziektepreventie). Op basis van de uitkomst wordt gekeken hoe je een eventueel vastgestelde aandoening kunt behandelen. Maar ook hoe je het risico op het krijgen van een aandoening kan verkleinen. Zo kan het een stimulans zijn om gezonder te gaan leven, om de kans op ziek worden te verkleinen of om je vitaliteit en welzijn te verbeteren (gezondheidsbevordering en gezondheidsbescherming). Het doel van jouw onderzoek bepaal je zelf in overleg met de aanbieder.

Wie voert een PGO uit?

Je kunt zelf een preventief onderzoek uitvoeren. Maar het kan ook door gespecialiseerde aanbieders, een verzekeraar, apothekers, artsen en medisch specialisten worden gedaan. Je werkgever kan het je ook aanbieden.

Wie betaalt een PGO?

Neem je zelf het initiatief voor een PGO in bijvoorbeeld een privékliniek of een zelfstandig behandelcentrum? Dan vergoedt je verzekeraar dit in principe niet. Wordt het onderzoek via je werkgever aangeboden of door de bedrijfsarts uitgevoerd? Dan hoef je het meestal niet zelf te betalen.

Als jouw eigen huisarts een preventief onderzoek uitvoert, dan valt dit onder de normale verzekerde zorg. Je zorgverzekeraar vergoedt meestal deze kosten. Dit kan wel ten koste gaan van je eigen risico.

Zorgvuldig afwegen en kiezen

Waarom wil je een PGO?

Je kunt verschillende redenen hebben om een PGO te laten doen. Bedenk goed van tevoren wat je van het onderzoek verwacht en wat jouw reden is. Een (medisch) onderzoek heeft voor- en nadelen. Weet je zeker dat je een PGO wilt laten uitvoeren? Bespreek dan welk onderzoek je wilt laten doen met je PGO-aanbieder.

Onderzoeken waar je aan kunt denken:

- Je denkt dat je gezond bent en je wilt weten of dit klopt.
- Je bent ongerust over je gezondheid, bijvoorbeeld door jouw leeftijd of leefstijl.
- Iemand in je familie of omgeving is ziek of heeft een verhoogd risico op een ziekte.
- Je wilt meer informatie ter vergelijking of bevestiging van de gewone (reguliere) gezondheidszorg.

Wil je meer weten over PGO?

Kijk dan voor meer informatie op:
www.rivm.nl/gezondheidstesten
www.vzinfo.nl/preventie

Weet je genoeg over de ziekte of de risicofactoren waarop je onderzoekt?

Denk goed na over de ziekte of de risicofactoren waar je je op laat onderzoeken bij een PGO. De uitslag kan namelijk gevolgen hebben voor je verdere leven.

Enkele tips:

- Zorg dat je genoeg weet over de ziekte of over de risicofactoren, voordat je het onderzoek laat doen. Op websites van patiëntenorganisaties of artsenorganisaties staat meestal betrouwbare informatie. Kijk bijvoorbeeld op www.thuisarts.nl.
- Bedenk voordat je het onderzoek laat uitvoeren, wat de uitslag met jou persoonlijk doet. Maar bedenk ook wat jij met de uitslag doet. Informeer van tevoren wat je kunt doen als blijkt dat je ziek bent of als er een verhoogd risico op een ziekte is. Als je ziek bent, ga je waarschijnlijk naar een arts. De kans is groot dat je een behandeling krijgt. Heb je een verhoogd risico op een ziekte? Dan kun je vaak meer onderzoek laten doen. Vaak krijg je het advies om gezonder te gaan leven. Het vervolgonderzoek of de behandeling kunnen ook risico's of bijwerkingen hebben.

Samen beslissen

De PGO-aanbieder is verantwoordelijk voor het geven van algemene informatie over het PGO. Ook moet hij je informeren over het specifieke gezondheidsonderzoek dat wordt geboden. Dit helpt jou bij het maken van een weloverwogen keuze uit de aangeboden onderzoeken. Samen met de aanbieder kies je de beste optie.

'Het is goed om te weten dat geen enkel onderzoek 100% betrouwbaar is.'

3

Betrouwbaarheid van het onderzoek

Waarvan is de betrouwbaarheid afhankelijk?

De betrouwbaarheid van een PGO hangt af van:

- het onderzoek zelf;
- het laboratorium dat lichaamsmateriaal onderzoekt;
- het feit of je wel of niet tot de doelgroep van het onderzoek behoort;
- de persoon die het onderzoek uitvoert;
- het bedrijf dat het onderzoek aanbiedt.

Hoe betrouwbaar is het onderzoek?

De betrouwbaarheid wordt beïnvloed door het aantal mensen met de ziekte of risicofactoren dat wordt gevonden. Dit noemen we de gevoeligheid of sensitiviteit van een onderzoek. Ook moet het onderzoek een goed onderscheid maken tussen mensen met en zonder de ziekte of risicofactoren. Dit noemen we de selectiviteit of specificiteit van een onderzoek. Hoe selectiever het onderzoek, hoe beter de mensen met de ziekte of risicofactoren worden gevonden.

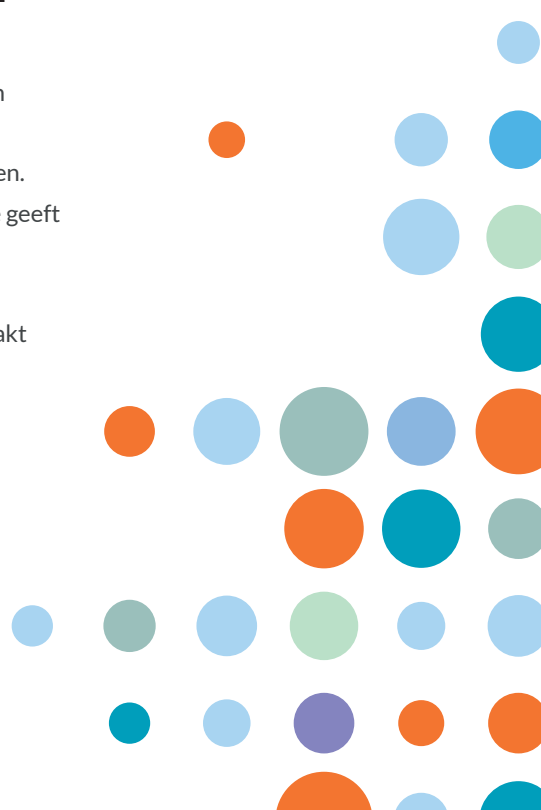
De betrouwbaarheid hangt overigens niet altijd alleen van het onderzoek af. Er zijn ook andere factoren die meespelen.

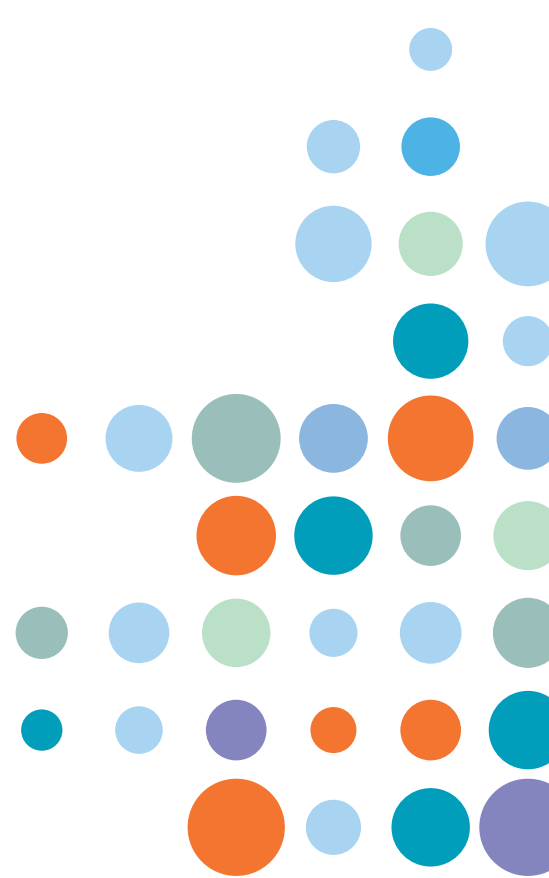
- Bij infecties kan het moment waarop je het onderzoek uitvoert belangrijk zijn. Je kunt al een infectie hebben, maar die is misschien op het moment van onderzoek nog niet aan te tonen.
- Het is ook belangrijk hoe het testmateriaal wordt afgenomen, verpakt en verstuurd wordt.
- Bij het testen op seksueel overdraagbare aandoeningen (soa's) is de keuze van de test belangrijk. Misschien is een persoon niet hiv-geïnfecteerd, maar hij kan wel chlamydia en/of gonorroe hebben. Het is hierbij ook belangrijk op welke plaats van het lichaam de test wordt afgenomen.

Hoe betrouwbaar is het bedrijf, de aanbieder en uitvoerder van het onderzoek?

Bedrijven en instellingen in Nederland die zorg aanbieden en uitvoeren, moeten voldoen aan strenge wettelijke kwaliteitseisen. In Nederland moeten ook artsen, apothekers en laboratoriumpersoneel voldoen aan strenge wettelijke kwaliteitseisen en beroepsnormen. Daarnaast is voor PGO specifiek de Kwaliteitsstandaard PGO NEN-8051 opgesteld. Die geeft extra zekerheid.

Toch kan er in sommige gevallen iets misgaan. Zo kan het voorkomen dat een PGO een ongunstige uitslag geeft, terwijl dit niet klopt. Je hebt je dan waarschijnlijk zorgen gemaakt over de uitslag, terwijl dit niet nodig was. Of een PGO geeft juist aan dat er niets aan de hand is, terwijl er toch iets mis is. Dan stelt het onderzoek je dus gerust, terwijl eigenlijk vervolgonderzoek nodig is.

4

De voor- en nadelen van een PGO

Het laten uitvoeren van een PGO heeft voor- en nadelen. Het is belangrijk dat je je hiervan bewust bent als je een PGO laat uitvoeren.

De voordelen:

- Het kan je geruststellen als de uitslag gunstig is.
- Een onderzoek laat de risico's zien die je loopt en je krijgt informatie waardoor je bewust kunt gaan leven, om risico's te verlagen.
- Je krijgt informatie waarmee je een concretere vraag aan je huisarts kunt stellen.
- Een ziekte of verhoogd risico kan in een vroeg stadium ontdekt worden. Je kunt op tijd met een behandeling starten.
- Wanneer een genetische test afwijkingen laat zien, kun je je familie informeren om tijdig maatregelen te nemen (www.erfelijkheid.nl).
- Niemand hoeft te weten dat je zo'n onderzoek doet: het onderzoek is anoniem.
- Je bepaalt zelf wat je wel en niet wilt laten onderzoeken en waar en wanneer je een test laat doen.
- Er zijn ook onderzoeken die je zelf snel en makkelijk kunt doen.

De nadelen:

- Als de uitslag is dat je (een verhoogd risico op) een ziekte heeft, leidt dit soms tot (vervelende) vervolgonderzoeken.
- Misschien moet je een beslissing nemen of je wel of geen behandeling wilt. Een behandeling kan bijwerkingen of risico's hebben.
- Laat je een genetische test doen, dan kan de uitslag ook belangrijk zijn voor je familie. Willen zij dit wel? Vaak wordt verwacht dat je dit met jouw familie bespreekt. (Lees meer op www.erfelijkheid.nl)
- Het kan dat je het (vervolg)onderzoek zelf moet betalen.
- Als je een verzekering of hypotheek wilt afsluiten, moet je vragen over je gezondheid naar waarheid beantwoorden. Als er iets uit een PGO is gekomen, kan het moeilijker of duurder worden om de verzekering of hypotheek af te sluiten.
- Zoals bij elk medisch onderzoek is er een kans op een foute negatieve of positieve uitslag. Er bestaat een kleine kans dat je onterecht gerust wordt gesteld of dat er onterecht een aandoening of kans daarop wordt vastgesteld.
- Bij sommige beeldvormende technieken is er een risico van schadelijke straling omdat ze bijvoorbeeld gebruik maken van röntgenstralen (CT, röntgenfoto). Vaak is het risico klein, maar wees je hier wel van bewust. Je kunt meer hierover lezen op www.radiologen.nl.

Checklist

De informatie uit deze brochure vatten we hieronder samen in een checklist. Ben je van plan om een PGO te laten doen? Lees dan onderstaande checklist nog even aandachtig door.

Vragen die je jezelf kunt stellen:

- Weet je wat je doet wanneer je een verhoogd risico of de ziekte hebt?
- Ben je bereid om vervolgonderzoek te laten doen als dat nodig is?
- Weet je welke bijwerkingen of risico's het eventuele vervolgonderzoek kan hebben?
- Wil je je leefstijl aanpassen als je een verhoogd risico hebt?
- Wil je een behandeling ondergaan als je de ziekte heeft?
- Weet je hoe goed de behandeling werkt?
- Weet je welke bijwerkingen of risico's de behandeling kan hebben?
- Ken je de nadelen van een PGO in het algemeen, en die van het onderzoek dat je wilt doen in het bijzonder?
- Vind je de voordelen van een PGO groter dan de nadelen?
- Wil je zelf de kosten van het onderzoek betalen als je verzekeraar of werkgever dit niet doet?

Vragen die je kunt stellen aan de aanbieder van het onderzoek:

- Welke ziekte wordt er onderzocht? Of welke risicofactoren?
- Hoe lang duurt het onderzoek? Wie voert het uit?
- Waar gebeurt het onderzoek?
- Wat zijn de risico's van het onderzoek?
- Wat is het resultaat van het onderzoek? Weet je wat de uitslag betekent? Betekent het dat ik een ziekte of een verhoogd risico op een ziekte heb?
- Wanneer, van wie en hoe (mondeling, schriftelijk) krijg ik de uitslag?
- Bij wie kan ik terecht met vragen over de uitslag?
- Hoe betrouwbaar is het onderzoek?
- Wat gebeurt er met de uitslag?
- Aan wie worden de gegevens doorgegeven?
- Is het zeker dat mijn gegevens niet bij anderen terecht komen, zonder mijn toestemming?
- Wat zijn de mogelijke vervolgstappen na de uitslag?

Verantwoording

Wat voorafging

In de gezondheidszorg neemt preventief gezondheidsonderzoek een aparte plaats in. De wet op het bevolkingsonderzoek (Wbo) is vastgesteld in 1992. Doelstelling: het beschermen van mensen tegen de nadelen en risico's van PGO. Destijds ging het vooral om bevolkingsonderzoeken aangeboden door de overheid, en om wetenschappelijk onderzoek. Sinds 1992 zijn er veel meer preventieve gezondheidsonderzoeken beschikbaar gekomen. Mensen maken daar ook gebruik van; zij willen en kunnen meer verantwoordelijkheid nemen voor de eigen gezondheid¹.

Tussen 2006 en 2018 startten er veel nieuwe initiatieven om roken en alcoholgebruik te ontmoedigen, bewegen te stimuleren en overgewicht, diabetes en depressie te voorkomen. Deze initiatieven, gestimuleerd vanuit de overheid, hebben ervoor gezorgd dat Nederland zich bewuster is geworden van belangrijke leefstijlfactoren en gezondheid².

Kwaliteitsstandaard PGO en wetgeving

In 2013 kwam de Multidisciplinaire Richtlijn PGO (MR-PMO) tot stand vanuit een werkgroep van vertegenwoordigers uit de beroepsgroep: zorgverzekeraars, vertegenwoordigers van patiënten en aanbieders met financiële steun van ZonMw. Gebaseerd op deze richtlijn maakte de KNMG een brochure: 'Preventief gezondheidsonderzoek: Wel of geen gezondheidscheck?' Teksten uit die brochure zijn ook in deze brochure gebruikt.

In 2019 is de MR-PMO doorontwikkeld op initiatief van de Organisatie voor Vitaliteit, Activering en Loopbaan (OVAL) en de Nederlandse Vereniging voor Preventief Gezondheidsonderzoek (NVvPG). De NEN (Stichting Koninklijk Nederlands Normalisatie Instituut) voerde dit project uit in een werkgroep met een vergelijkbare brede vertegenwoordiging. Zo kwam de 'Standaard PGO NEN-8051 in 2022 tot stand.

Van bevolkingsonderzoek naar PGO

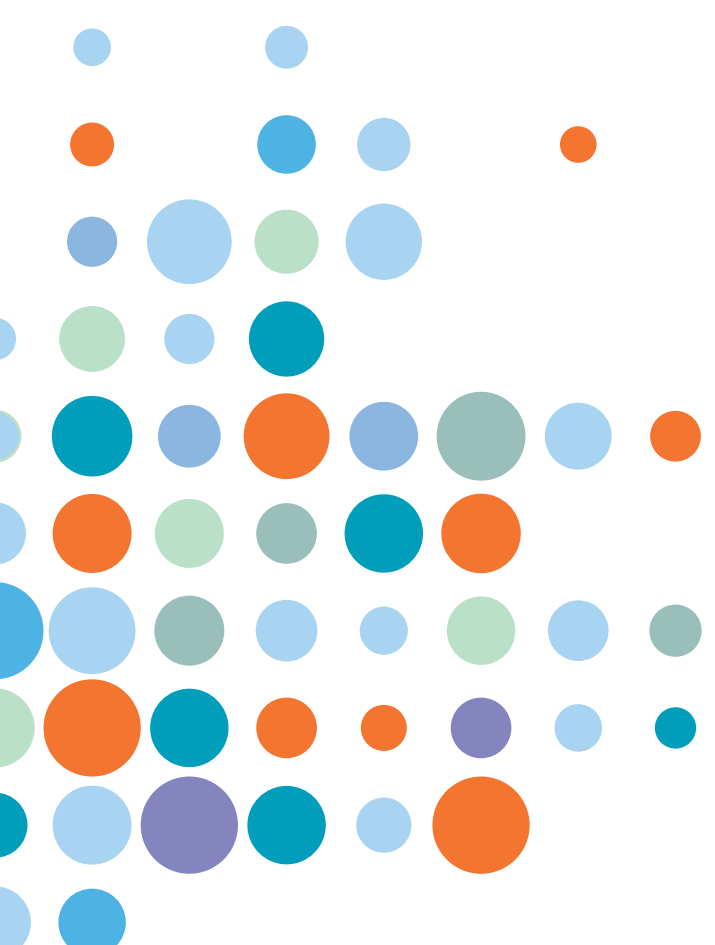
Deze kwaliteitsstandaard is opgenomen in de wetwijziging van de Wet op het bevolkingsonderzoek (35 384). De term 'bevolkingsonderzoek' zal op advies van de Raad van State worden vervangen door preventief gezondheidsonderzoek. De naam wordt dan Wet preventief gezondheidsonderzoek (Wpgo). Het doel van het wetsvoorstel is het creëren van meer keuzevrijheid voor mensen die gebruik willen maken van een PGO. Daarnaast borgt het de kwaliteit van een onderzoek en beschermt het deelnemers tegen de nadelen en risico's van een preventief onderzoek.

Uitgangspunt van de wet is dat mensen zelf kunnen kiezen welk PGO voor hen zinvol is. Het is belangrijk dat zij een goede keuze uit het aanbod kunnen maken. De cliënt kan daarbij putten uit algemene onafhankelijke informatie van de overheid (VWS, RIVM) en specifieke informatie van de PGO-aanbieder.

De PGO-aanbieder is verantwoordelijk voor het geven van informatie over het specifieke gezondheidsonderzoek dat hij aanbiedt en de kwaliteit van informatie. Daarnaast moet de PGO-aanbieder de cliënt wijzen op algemeen voor handen zijnde informatie over preventieve gezondheidsonderzoeken. Dit ondersteunt cliënten bij het maken van een zinvolle keuze uit de aangeboden PGO's.

Voetnoten, referenties en bronnen

1. *Memorie van Toelichting wijziging van de Wet op het bevolkingsonderzoek in verband met actuele ontwikkelingen op het terrein van preventief gezondheidsonderzoek* 35 384, pag. 1, 2020
2. *van Gestel I, Busch M, Blokstra A, Boer J, Herber GC: Preventief gezondheidsbeleid tussen 2006 en 2018 in beeld, RIVM 2021. Samenvatting preventief gezondheidsbeleid tussen 2006 en 2018. Wat zijn de effecten en lessen? RIVM 2021*
3. *Kwaliteitsstandaard preventief gezondheidsonderzoek NEN 8051, NC 304003, mei 2022*

*Streven naar veilig en
doelmatig preventief
gezondheidsonderzoek
en vroegdiagnostiek*

Nederlandse Vereniging
voor Preventief
Gezondheidsonderzoek

OVAL